

ffudet mindre, medens der jo, naar disse Kapitaler ikke længer eksistere, vil blive stillet meget store Krav til Statskassen, og jeg tror ikke, at den nuværende Slægt har Ret til uden videre at opbruge de engang opsamlende Kapitaler for derefter at kaste hele Byrden over paa kommende Tidens Slættydere. Det forekommer mig i det Hele at være en ganske søregen Modsigelse, at man uden videre vil opprise Universitetet og den polytekniske Bereanstalts Kapitaler, og paa den anden Side med den alleryderste Omhu vaager over Kommunitetets Midler og de Midler, der ere henlagte til Sorø Akademi. Det forekommer mig, at der bør være en fuldstændig Eighed i saa Henseende, og jeg tror sikkert, at Eftertiden vil være os taknemlig for, at vi, saa vidt det staar til os, værne om, at de Kapitaler, der engang ere henlagte til Undervisningsvæsenet, ogsaa blive der. Jeg anser det nemlig for at være af den allerstørste Betydning for Undervisningsværkets rolige Udvikling og Gang, at det nogenlunde selv kan holde sig oppe, hvorledes saa end Tiderne senere maatte blive. Man har fremdeles sagt, at man ikke skulde forandre, hvad der nu engang har fundet Sted ifølge Rigsdagens Beslutning. Men Rigsdagen har jo netop her forladt sit oprindelige Standpunkt. Indtil for to Aar siden var der jo aldeles ikke Tale om at have et saadant Princip som det, der de sidste to Aar er blevet gjort gjældende, og da man nu fra mange Sider erkjender, og da ogsaa det ærede Udvalgs Flertal har erkjendt, at man med Urette er gaaet en anden Vej end den tidligere, ser jeg ikke, hvorfor man ikke skal forlade denne urette Vej og vende tilbage til den Vej, som man tidligere bestandig har fulgt, og som dog aabenbart er den rette. Jeg kan principielt aldeles ikke have Noget imod, hvad der er udtalt af Udvalgsflertallets ærede Ordfører at man meget godt ligesom tidligere kunde lade Kommunitetet bære Universitetets hele Understøb; der er jo ikke alene et Slags Hævd derpaa fra tidligere Tid, men jo længere man gaar tilbage i Tiden, desto engere er Forbindelsen mellem Kommunitetet og Universitetet, og der har ikke fra Først af været Tale om, at der mellem disse to Institutioner skulde være en saa skarp Grændse som den, man senere har villet opstille. Jeg tilslod mig derfor ogsaa oprindelig paa Finantsloven at foreslaa, at Kommunitetet skulde udrede hele Tilskudet til Universitetet og desuden bære Udgiften til den botaniske Have; men da dette Forslag blev forkastet i Folkethinget, og det der blev udtalt, at man ikke vilde være ved Kommunitetets Midler, medens der Intet skulde være til Hinder for at bevilge Pengene af Statskassen, der jo naturligen maatte støtte Universitetet som Statsanstalt, tillede jeg Forslag til 3die Behandling om, at Tilskudet skulde afholdes af Statskassen. Men saa sagde man, at Pengene ikke skulde bevilges af Statskassen, før alle Universitetets Kapitaler vare

opbrugte. Jeg har derfor tilladt mig her at gjøre det Forslag, at man deler halvt mellem Kommunitetet og Statskassen, og som allerede antydet af den ærede Ordfører, er Forslaget begrundet deri, at Universitetet har et ligefremt Ketskrav paa Summer af tilsvarende Beløb dels fra Kommunitetet og dels fra Statskassen paa Grund af Byrder, der ere kastede over fra disse Institutioner paa Universitetet. — Det har glædet mig særdeles, at det ærede Udvalgs Flertal i Et og Alt har sluttet sig til mit Forslag om, at samtlige Udgifter til den botaniske Have skulde afholdes af Kommunitetet. Det er udenfor enhver Tvivl, hvad ogsaa det ærede Udvalg har antydet, at ingen Minister nogenlunde vilde have gjort Forslag til at anlægge den botaniske Have saaledes, som den er bleven, naar Midlerne dertil skulde udredes af Universitetet. Det er forudsat paa det Allerbetenteste af Folkethinget selv, at Kommunitetet skulde udrede disse Udgifter, og der er da ogsaa i de to første Aar bevilget 175,000 Rdl. af dets Midler, indtil man paa een Gang i 1873—74 gjorde omkring og kastede hele Byrden over paa Universitetet, som det jo fra Først af aldeles ikke var paatenkt at lade betale Noget som helst til Anlægget af Haven. Det er min bestemte Overbevisning at det er af den allerhøjeste Vigtighed, at dette Forhold mellem Universitetet og Kommunitetet bliver ordnet netop nu. Man har sagt, at det kan altid ordnes, at man kan udskyde det til en senere Tid; men jeg tror, at jo længere man udskyder det, desto vansligere bliver det at faae dette Forhold ordnet, saaledes som det er bedst stemmende med Universitetets Krav. Det er meget godt med gyldne Øster for Fremtiden, men jeg tror, at Virkeligheden er bedre. Det er absolut nødvendigt og vigtigt, at dette bliver ordnet, da Universitetet ellers allerede i Aar vil komme til at lide en Nedgang af omtrent 300,000 Rdl. eller 600,000 Kr. i den Kapitalformue, der er bleven opsamlet for det i de forløbne Tider. Det er, som jeg tror, vor Opgave at sikre og befæste Universitetet som Midtpunktet for vort Undervisningsværk, og jeg tror, vi skulle arbejde hen til, at den lavere Undervisning kan lidt efter lidt blive hevet op til den høiere, og derimod paa enhver Maade modvirke, at det høiere Undervisningsvæsen bliver trykket ned til det lavere. Jeg tillader mig derfor indtrængende at anbefale Thinget at vedtage de Forslag, som jeg har tilladt mig at gjøre, og som ere bleven støttede af det ærede Udvalgs Flertal.

Ved Anmærkningerne skal jeg ikke dvæle videre, saa meget mere, som der ikke knytter sig nogen Afstemning til dem, jeg anerkjender imidlertid tilfulde den store Betydning de have. Kun med Hensyn til den antydede Nædlæggelse af flere lærde Stoler og Seminarier maatte jeg erklære, at jeg framtidigt Standpunkt vilde anfæ det for særdeles uheldigt og skadeligt, som man vilde nædlægge flere lærde